

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/103/2022
Identifikačné číslo spisu:	3116208211
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3116208211.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: W.. V. M., H., nar. XX.XX.XXXX, bytom Č. XX, Z., právne zastúpeného: Mgr. Martin Gavuliak, advokát, so sídlom Kašmírska 7, 821 04 Bratislava, proti žalovaným: 1/ B. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. K. XXXX/XXX, X. I. O. a 2/ T. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. K. XXXX/XXX, X. I. O., o odstránenie drobných stavieb a iné s príslušenstvom, veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12C/48/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 19Co/82/2021-278 zo dňa 9. februára 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu Trenčín č.k. 19Co/82/2021-278 zo dňa 9. februára 2022 v časti v ktorej potvrdil výrok II. rozsudku Okresného súdu Trenčín č.k. 12C/48/2016-206 zo dňa 15. marca 2021 ako aj výrok II. rozsudku Okresného súdu Trenčín č.k. 12C/48/2016-206 zo dňa 15. marca 2021 vo vzťahu k žalovanému 1/ z r u š u j e a vec vracia v tejto časti Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom pod č.k. 12C/48/2016-206 zo dňa 15. marca 2021 v spojení s uznesením č.k. 12C/48/2016-231 zo dňa 5. mája 2021 vo výroku I. nepripustil zmenu žaloby požadovanú žalobcom podaním zo dňa 27.11.2020 (č. l. 152 súdneho spisu), ktorou sa žalobca domáha rozšírenia žaloby o vypratanie parc. č. 301 a obnovenia bránky medzi parc. č. 298 a č. 299 žalovanými na ich náklady a potvrdenia existencie prístupov na parc. č. 298 a č. 301 tak, ako sú vyznačené na príslušných katastrálnych mapách. Vo výroku II. žalobu v časti I. o odstránenie žalovanými na ich vlastné náklady alebo na náklady žalobcu chlieva a kôlne postavených na parc. č. 297/2 zapísané na LV č. XXX pre k. ú. G. G., zamietol. Vo výroku III. žalobu v časti II. o povinnosť žalovaných sprístupniť žalobcovi CKN parc. č. 301 v k. ú. G.R. G., resp. uzavrieť dohodu o jej pričlenení k CKN parc. č. 297/2 k. ú. G. G., zamietol. Vo výroku IV. rozhodol, že žalovaný 1/ je povinný umožniť žalobcovi vstup na CKN parc. č. 298 k.ú. G.. G. na nevyhnutnú dobu, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje údržba a obhospodarovanie rodinného domu súp. č. XXXX v G.. G. a to v šírke 1 meter od hranice pozemku žalobcu CKN parc. 297/1 s CKN parc. 298 k. ú. G. G. vedľa rodinného domu žalobcu súp. č. XXXX na CKN parc. č. 297/1 okrem časti, kde sa nachádza chliev a kôlna na CKN parc. č. 298 a v tejto časti len po tieto drobné stavby. Vo výroku V. žalobu proti žalovanej 2/ v časti IV. výroku tohto rozsudku - o vstup na CKN parc. č. 298 k. ú. G. G., zamietol. Výrokom VI.

žalovaným 1/, 2/ nepriznal náhradu trov konania.

2. Uznesením č. k. 12C/48/2016-231 zo dňa 05.05.2021 súd opravil označenie zastúpenia žalobcu v záhlaví rozsudku (výrok I.) a opravil označenie zastúpenia žalobcu v záhlaví uznesenia Okresného súdu Trenčín č. k. 12C/48/2016-211 zo dňa 06.04.2021 (výrok II.)

3. V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že nesporným medzi stranami bolo, že žalobca má v spoluvlastníctve s manželkou podiel v 3 a sám podiel 1 rodinný dom súp. č. XXXX postavený na CKN parcele č. 297/1 i pozemky CKN parc. č. 297/1 a 297/2 zapísané na LV č. XXX pre k. ú. G. G. a výlučným vlastníkom susedného pozemku CKN parc. č. 298 je len žalovaný 1/, pričom žalované drobné stavby - chliev a kôlna, nie sú zapísané na žiadnom LV. Na žalobcom predloženej katastrálnej mape z roku 2014 nie sú zakreslené predmetné drobné stavby a ani žiadny prechod k parc. č. 301. Drobné stavby - chliev a kôlna, sú podľa vyjadrenia žalobcu pozostalosťou po ich predchodcoch, ktorí ich postavili niekedy v polovici 40-tych rokov na základe vzájomnej dohody medzi príbuznými na dočasné použitie, najneskôr do ich odchodu zo spoločného dvora v roku 1958. Dnešná podoba kôlne je podľa žalobcu dielom otca žalovaného 1/, ktorý ju staval v tajnosti po nociach bez stavebného povolenia, predĺžil ju až po spoločný dvor - parc. č. 302 a oprel ju o zadný dvor žalobcu i oplatenie žalobcu, a to ešte pred nadobudnutím parc. č. 298 v roku 1977 žalobcom. V apríli 1998 počas územného konania došlo k ústnemu prísľubu žalovanými i sestry žalovaného 1/ X.. D., že drobné stavby odstránia, ale zatiaľ ich ponechali kvôli otcovi. Žalobca preto pristúpil k renovácii svojho domu až po smrti otca žalovaného 1/. Podľa znaleckého posudku č. 1/2020 súdneho znalca R.. V. B. zo dňa 14.01.2020, ktorý v konaní predložil žalobca, z ktorého obsahom zároveň nesúhlasil, znalec uviedol, že murovaný chliev s výmerou 13 m² je postavený na CKN parc. č. 298 a drevený prístrešok s výmerou 21 m² je postavený na CKN parc. č. 298, pričom zasahuje do CKN parc. č. 297/2 plochou 1 m². Z dreveného prístreška žalovaného 1/ zasahuje do pozemku žalobcu plechová strecha, čo je viditeľné aj z predložených fotografií. Znalec v prílohe č. 3 k znaleckému posudku zakreslil žalobcom požadované právo prechodu, avšak súd na uvedenej prílohe nevidel zakreslený žiadny prechod, iba nejaké červené čiary s údajmi. Súd prvej inštancie mal preukázané, že podľa mapy i zamerania v znaleckom posudku, chliev a kôlna sú postavené na pozemku CKN parc. č. 298 a do dvora žalobcu - parc. č. 297/2 presahuje len strecha kôlne - dreveného prístreška v rozlohe 1 m² a 1 hranou sa opiera o dom žalobcu. Z uvedeného vyvodil, že predmetné drobné stavby boli postavené na základe vzájomnej dohody právnych predchodcov strán sporu, a to nie na cudzom pozemku, preto súd nemohol nariadiť odstránenie týchto drobných stavieb podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka a ani podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd v zmysle § 135c ods. 2 Občianskeho zákonníka považoval za neúčelné nariadiť odstránenie celej kôlne - dreveného prístreška z dôvodu, že časť strechy zasahuje do priestoru žalobcu v rozlohe 1 m², keďže túto skutočnosť je možné riešiť aj iným spôsobom ako odstránením celej kôlne stojacej na pozemku žalovaného 1/. Zdôraznil tiež, že v čase, keď žalobca kupoval svoj rodinný dom s pozemkom, tieto drobné stavby stáli a žil aj otec žalovaného 1/, teda videl, aké nehnuteľnosti žalobca kupuje. Z uvedeného dôvodu žalobu voči žalovanému 1/ zamietol. Voči žalovanej 2/ zamietol žalobu v tejto časti pre nedostatok jej pasívnej vecnej legitímácie, teda z dôvodu, že žalovaná nie je spoluvlastníčkou predmetných drobných stavieb, ktoré postavil a vlastnil otec žalovaného 1/ a po jeho smrti ich zdedil, resp. mohol zdediť žalovaný 1/ a nie aj manželka žalovaného 1/, ktorá nebola dedičom.

4. S odôvodnením, že žiadne ustanovenie Občianskeho zákonníka ani iných právnych predpisov neumožňuje za daných skutkových okolností uložiť žalovaným 1/, 2/ povinnosť sprístupniť CKN parc. č. 301 k. ú. G. G., resp. povinnosť uzavretia dohody o jej pričlenení k CKN parc. č. 297/2 k. ú. G. G. a už vôbec nie žalovanej 2/, ktorá nie je vlastníčkou ani spoluvlastníčkou CKN parc. č. 298, súd prvej inštancie aj v tejto časti žalobu zamietol. Žalobca totiž nepredložil súdu napriek mu poskytnutej lehote žiadny jasný, zrozumiteľný aspoň náčrt práva prechodu cesty s uvedenými rozmermi. Na prípadný zápis vecného bremena - práva cesty do katastra nehnuteľností, je nevyhnutný geometrický plán.

5. Ohľadne prístupu žalobcu k jeho rodinnému domu za účelom jeho údržby po susednej CKN parc. č. 298 k. ú. G. G. a vo vzťahu k žalovanému 1/ ako výlučnému vlastníkovi žalobe vyhovel podľa § 127 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Prihliadol na polohu rodinného domu a nutnosť vykonávať údržbu

rodinného domu žalobcu v nevyhnutnom rozsahu s prihliadnutím na stojace drobné stavby. Zamietnutie žaloby vo vzťahu k žalovanej 1/ odôvodnil nedostatkom jej pasívnej vecnej legitímácie, keďže nie je vlastníčkou ani spoluvlastníčkou parc. ČKN č. 298 k. ú. G.R. G..

6. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozhodol tak, že nepripustil zmenu žaloby, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd:

- nariadil alebo uložil Stavebnému úradu v Trenčianskej Teplej, podľa právomoci, aby žalovaní odstránili drobné stavby (kôlna + chliev) na vlastné náklady, a to do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia,

- uložil Okresnému úradu, katastrálny odbor v Trenčíne, aby spomedzi existujúcich máp vo vzťahu k parcele č. 297 vydával len tie vyhotovené podľa ROEP-u a obsahujúce prístup k parcele č. 301,

- nariadil katastrálnemu odboru OUTN pokračovať, za účelom zjednotenia dokumentácie, vo vydávaní okolokovaných katastrálnych máp ROEP aj s vyznačením nezaniknutého vecného bremena prístupu k parcele č. 301,

- zaviazal žalovaných uhradiť žalobcovi sumu 150,00 Eur z titulu náhrady škody.

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II., III., VI. potvrdil. Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd preskúmal vec a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Poukázal na to, že žaloba predstavuje základný procesný úkon žalobcu, ktorým sa začína sporové súdne konanie. Žalobca je povinný v žalobe svoj žalobný nárok riadne špecifikovať, individualizovať a konkretizovať. Predmet civilného sporu zásadne neurčuje súd ale žalobca. Žalobca zásadne disponuje konaním a jeho premetom. Pokiaľ v danej veci žalobca podal žalobu proti žalovaným 1/ a 2/ začal sporové súdne konanie, preto nedôvodne žalobca vo svojich podaniach zastáva názor, že sa jedná o konanie nesporové, ktoré súd zmenil na konanie sporové. Takisto poukázal na to, že žalobca je povinný v žalobe svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho právne vyhodnotiť a zdôvodniť. Žalobu možno zmeniť počas konania. Zákon výslovne nepripúšťa zmenu žaloby v odvolacom konaní (§ 371 CSP) a v dovolacom konaní (§ 438 odsek 2 CSP). Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že zmena žaloby prichádza do úvahy len v rámci konania v prvej inštancii. Ďalej poukázal na to, že z obsahu spisu vyplynulo, že po tom ako súd prvej inštancie o uplatnenej zmene žaloby rozhodol, resp. nepripustil zmenu žaloby, ktorou sa žalobca domáhal rozšírenia žaloby o vypratanie parcely č. 301 a obnovenia bránky medzi parcelou č. 298 a 299 žalovanými na ich náklady a potvrdenia existencie prístupov na parcelu č. 298 a č. 301 tak ako sú vyznačené na príslušných katastrálnych mapách sa žalobný návrh týkal:

1. odstránenia na vlastné náklady chlieva postaveného na pozemku žalobcu parcely č. 297/2 na LV č. XXX kat. úz. G.R. G. a kôlne postavenej bez stavebného povolenia, do 30 dní od právoplatnosti rozsudku

2. sprístupnenia žalobcovi parcely č. 301, resp. uzavretia dohody o jej pričlenení k parcele č. 297/2

3. uloženie povinnosti žalovaným čo najskôr sprístupniť parcely č. 298 a 301 za účelom nevyhnutnej údržby rodinného domu žalobcu tak ako to vyplýva z uznesenia na č.l. 126 zo dňa 20.3.2020 a uznesenia na č.l. 189 zo dňa 15.3.2021.

7. V podanom odvolaní (č. l. 222 spisu) žalobca žiadal úpravu žalobného petitu nasledovne: „1. Súd nariaďuje alebo ukladá Stavebnému úradu v Trenč. Teplej, podľa právomoci, aby žalovaní odstránili drobné stavby (kôlna + chliev) na vlastné náklady, a to do 30-ich dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia, 2. Súd ukladá Okresnému úradu, Katastrálny odbor v Trenčíne, aby spomedzi jestvujúcich máp vo vzťahu k parc. č. 297 vydával len tie vyhotovené podľa ROEP-u a obsahujúce prístup k parc. č. 301. Vzhľadom na výzvu súdu prvej inštancie žalobca odvolanie doplnil (č. l. 249 spisu) a navrhol, aby súd 1. nariadil odstránenie kôlne a chlieva, 2. potvrdil existenciu vecného bremena prístupu k parc. č. 301 ako nadobudnutého práva, 3. zaviazal žalovaných uhradiť žalobcovi sumu 150,-eur z titulu náhrady škody, a podaním zo dňa 18.01.2022 (č. l. 273) navrhol, aby súd nariadil Katastrálnemu odboru OÚ TN pokračovať, za účelom zjednotenia dokumentácie, vo vydávaní okolokovaných katastr. máp ROEP aj s vyznačením nezaniknutého vecného bremena prístupu k parc. č. 301, odvolací súd vymedzil rozsah odvolacieho prieskumu na výrok II. a výrok III. spolu so súvisiacim výrokom VI. napadnutého rozsudku. S poukazom na to, že zmena žaloby v odvolacom konaní v zmysle § 371 CSP nie je možná, o čom bol žalobca poučený vo výzve súdu prvej inštancie (č. l. 250 spisu),

odvolací súd nepripustil zmenu žaloby požadovanú žalobcom odvolaním ani podaním zo dňa 09.09.2021, ktorým žalobca žiadal rozšírenie žaloby o náhradu škody v sume 150,- eur, ani zmenu žaloby požadovanú žalobcom podaním zo dňa 18.01.2022, ktorou žiadal nariadiť Katastrálnemu odboru OÚ TN pokračovať, za účelom zjednotenia dokumentácie, vo vydávaní okolovaných katastr. máp ROEP aj s vyznačením nezaniknutého vecného bremena prístupu k parc. č. 301.“

8. Odvolací súd uviedol, že v systéme opravných prostriedkov je základným (riadnym) opravným prostriedkom pre nápravu chýb a iných nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie odvolanie. Odvolanie je opravným prostriedkom, ktorého zmyslom a účelom ako procesného inštitútu a v tom dôsledku úlohou odvolacieho súdu je preskúmať zákonnosť a vecnú správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie s ohľadom na odvolacie námietky. Len ak sú odvolacie námietky opodstatnené, môže odvolací súd rozhodnúť o zmene rozsudku súdu prvej inštancie, resp. rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V posudzovanej veci odvolacie námietky žalobcu boli zmätočné, vnútorne rozporné a nelogické (napr. predložený znalecký posudok, s ktorým sám žalobca nesúhlasil) neboli spôsobilé spochybniť správnosť preskúmaného rozsudku. Pokiaľ ide o odborné vyjadrenie číslo 43/2021 znalca R.. O. Y. vo veci posúdenia príčin zvýšenej vlhkosti časti obvodového muriva rodinného domu s. č. 1064, pripojené k podanému odvolaniu, odvolací súd uvádza, že predložený listinný dôkaz je novotou v odvolacom konaní, na ktorú nemohol prihliadnuť.

9. Súd prvej inštancie svojím rozhodnutím (výrokom II.) zamietol žalobu v časti I. o odstránenie žalovanými na ich vlastné náklady alebo na náklady žalobcu chlieva, kôlne postavených na parc. č. 297/2 zapísanej na LV č. XXX pre k. ú. G. G.. V danej veci súd mal preukázať, že drobné stavby - chliev a kôlna (drevený prístrešok) boli postavené niekedy v polovici 40-tych rokov na základe vzájomnej dohody medzi príbuznými - právnymi predchodcami žalobcu a žalovaného 1/ na dočasné použitie, najneskôr do ich odchodu zo spoločného dvora v roku 1958. Podľa tvrdení žalobcu súčasná podoba kôlne bola postavená otcom žalovaného 1/, bez stavebného povolenia, ktorú stavbu predĺžil až po spoločný dvor - parc. č. 302 a oprel ju o zadný dvor žalobcu i oplotenie žalobcu, a to ešte pred nadobudnutím parc. č. 298 v roku 1977 žalobcom. Skutkovým základom pre rozhodnutie bolo zistené, že chliev a kôlna sú podľa mapy a zamerania v znaleckom posudku postavené na pozemku CKN parc. č. 298 (vo vlastníctve žalovaného 1/) a do dvora žalobcu - parc. č. 297/2 presahuje len strecha kôlne - dreveného prístrešku v rozlohe 1 m² a jednou hranou sa opiera o dom žalobcu. Predmetné drobné stavby boli postavené na základe vzájomnej dohody právnych predchodcov strán sporu, a to nie na cudzom pozemku - nie na pozemku žalobcu v CKN parc. č. 297/2. Rozhodujúcou skutkovou okolnosťou pre právne posúdenie uplatneného nároku žalobcu bola skutočnosť, že drobné stavby postavené právnym predchodcom žalovaného 1/ stoja na pozemku vo vlastníctve žalovaného 1/ s tým, že drevený prístrešok kôlne časťou strechy o výmere 1 m² presahuje do dvora žalobcu a jednou hranou sa o dom žalobcu opiera. Iné skutkové zistenia ohľadne drobných stavieb - tvrdenia o umiestnení stavieb na pozemku žalobcu na parc. č. 297/2 z obsahu spisu nevyplývajú, nie je ich možné vyvodiť ani z mapy ROEP, ani z dedičského rozhodnutia sp. zn. D 834/1976, ako tvrdí žalobca. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na to, že v režime prejednávacieho princípu, na ktorom je založený občiansky civilný proces, súd rozhoduje na základe skutkového stavu veci. Skutkový stav sa zisťuje procesným postupom, ktorým sa rozumie predovšetkým režim procesného dokazovania a režim prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany (§ 215 ods. 1, 2 CSP). Podľa čl. 8 CSP strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podoprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Podľa úpravy stanovenej v CSP súd môže zásadne vykonať iba tie dôkazy, ktoré navrhli strany sporu. Dôkazná iniciatíva súdu je obmedzená a táto sa v novej právnej úprave presúva výlučne na procesné strany. Z uvedeného je teda zrejmé, že povinnosťou žalobcu, ktorý sa domáhal odstránenia drobných stavieb - chlieva a kôlne, bolo preukázať, že ide o neoprávnenú stavbu na cudzom pozemku. Neoprávnená stavba je vo vlastníctve stavebníka. Judikatúra vychádza z toho, že oprávnenosť stavby je treba posúdiť podľa právnej úpravy, aká tu bola v dobe jej vzniku (oprávnenosť stavby je treba posudzovať podľa právnej úpravy, ktorá platila v dobe vzniku stavby), ale vyporiadanie medzi stavebníkom a vlastníkom pozemku, na ktorom je stavba umiestnená, prebieha podľa právnej úpravy platnej v dobe rozhodovania súdu o neoprávnenej stavbe.

10. Súd prvej inštancie vzhľadom na zistenie, že drobné stavby nie sú postavené na pozemku žalobcu (nie na cudzom pozemku), zamietol žalobu v časti o odstránenie drobných stavieb v zmysle § 135c ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Zo zákona totiž vyplýva, že nie je možné nariadiť odstránenie stavby tam, kde to nie je účelné. Účelnosť odstránenia neoprávnene zriadenej stavby v zmysle § 135c Občianskeho zákonníka je treba vždy hodnotiť objektívne, t. j. s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam a povahe každého jednotlivého prípadu. Keďže je zrejmé, že drobné stavby boli stavané po vzájomnej dohode medzi právnymi predchodcami žalobcu a žalovaného 1/, na dočasné použitie (preto je zrejmé, že proti výstavbe v čase realizácie drobných stavieb neboli zo strany žalobcu, resp. právnych predchodcov žalobcu výhrady) a s ohľadom na to, že drevený prístrešok zasahuje podľa žalobcom predloženého znaleckého posudku do pozemku žalobcu len strechou kôlne v rozlohe 1 m², dôvodne súd prvej inštancie nepovažoval za účelné odstránenie uvedených drobných stavieb. Neoprávnená stavba je vo vlastníctve stavebníka. Neoprávnená stavba je inštitútom občianskeho práva. Je to stavba, ku ktorej stavebník nemal občianskoprávne oprávnenie. Samotné porušenie stavebných predpisov stavebníkom, t. j. že stavbu stavebník zriadil na svojom pozemku ale bez stavebného povolenia, nemôže byť dôvodom pre klasifikáciu stavby ako neoprávnenej v zmysle ust. § 135c Občianskeho zákonníka.

11. Ďalej odvolací súd dôvodil, že od neoprávnenej stavby treba odlišovať nepovolenú stavbu, ktorou je stavba vybudovaná bez príslušného povolenia alebo s nedodrzaním ustanovení stavebných predpisov. Sankcionovanie týchto priestupkov rieši stavebný zákon (R 45/1992 NS ČR). Pokiaľ ide o odstránenie stavby, podľa § 88 stavebného zákona ide o administratívnu sankciu, o ktorej nerozhoduje súd, ale stavebný úrad v správnom konaní. V súvislosti v odvolaní žiadanom postupe, aby súd nariadil alebo uložil Stavebnému úradu v Trenčianskej Teplej podľa právomoci, aby žalovaní odstránili drobné stavby na vlastné náklady, a to do 30-tich dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia, odvolací súd len pripomína žalobcovi, že požadované uloženie povinnosti stavebnému úradu nie je v kompetencii súdu v rámci predmetného konania. Dôkazom toho, že stavebný úrad v správnom konaní už o odstránení stavby konal, vyplýva z listinných dôkazov, ktoré žalobca k žalobe pripojil a z ktorých je zrejmé, že Obec Trenčianska Teplá ako príslušný stavebný úrad svojím rozhodnutím zo dňa 29.11.2016 vo veci konania o odstránenie stavby - drobné stavby na parc. č. 298 v k. ú. G. G. rozhodol tak, že konanie zastavil. V súvislosti s polemikou žalobcu o tom, či drobné stavby stoja na pozemku žalovaného 1/, odvolací súd zdôrazňuje, že aj konanie o odstránení stavby identifikuje stavbu drobných stavieb na parc. č. 298 v k. ú. G. G., ktorá je vo vlastníctve žalovaného 1/.

12. K uplatnenému nároku žalobcu o prístup na CKN parc. č. 301 k. ú. G. G., resp. uzavretie dohody o jej pričlenení k CKN parc. č. 297/2 k. ú. G. G., ktorý bol napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie (výrok III.) zamietnutý, bolo nesporné, že žalobca je podielový spoluvlastník parc. č. 301 -zastavaná plocha a nádvoria o výmere 29 m², zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. G. G. pod B 4 podiel 696/1440 a pod B 11 podiel 48/1440. V zmysle ustanovenia § 151n ods. 1 Občianskeho zákonníka vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe. Pokiaľ podanou žalobou žalobca mienil dosiahnuť prístup na parc. č. 301 k. ú. G. G., t.j. právo prechodu k uvedenej parcele s tvrdením, že „bremeno prístupu k predmetnej parcele je vlastne nadobudnuté právo ad rem ako dedičstvo po V. G., manželovi sesternice jeho otca - W.L. J. rod. G.“, je potrebné povedať, že zriadenie vecného bremena k časti pozemku je podmienené vyznačením tejto časti pozemku na geometrickom pláne, ktorý je potom súčasťou rozhodnutia súdu, ktorým sa vecné bremeno zriaďuje. Aj ohľadne tohto nároku žalobcu platí, že dôkaznú aktivitu majú procesné strany. Súd má v zmysle § 185 ods. 1 CSP právo rozhodnúť, ktorý z navrhovaných dôkazov vykoná. Neznamená to, že súd za týmto účelom z úradnej moci nariadi znalecké dokazovanie. Pokiaľ žalobca v podanom odvolaní tvrdí, že ide o nadobudnuté práva zodpovedajúce vecným bremenám, ktoré pretrvali, bolo potrebné, aby „nadobudnuté práva“ (ich rozsah a obsah) vymedzil a ich existenciu preukázal.

13. Podľa § 151n ods. 2 Občianskeho zákonníka vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa. Pokiaľ ide o vecné bremená (zriadené „in rem“), ktoré sú spojené s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, má obmedzenie vlastníka právne dôsledky nielen pre

toho, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti v čase zriadenia vecného bremena, ale tiež pre jej každého ďalšieho vlastníka; ani zmena osoby vlastníka nehnuteľnosti, v prospech ktorej bolo vecné bremeno zriadené, nemení nič na obsahu zriadeného vecného bremena. Ak uvedené vecné bremeno „in rem“ existuje, podľa tvrdení žalobcu „prinajmenšom od roku 1943“ bolo povinnosťou žalobcu jeho existenciu vymedziť z hľadiska určitosti označenia časti nehnuteľnosti zaťaženej tvrdeným vecným bremenom, ako aj z hľadiska určitosti označenia osôb oprávnených vykonávať práva zodpovedajúce vecnému bremeniu. Aj podľa názoru odvolacieho súdu si je žalobca vedomý toho, že jeho existenciu nevie špecifikovať, keď na jednej strane tvrdí, že vecné bremeno je vyznačené na novšej, okolkovanej mape z roku 2002 (čo v konaní nepreukázal), rovnako tvrdí, že projekt tohto prístupu predsa vypracoval Ing. Polka (podľa súdu nie v rozsahu a spôsobom, ktorý by bol postačujúci pre zápis do katastra), na druhej strane v časti prístupu na pozemok žiadal súd, aby nariadil Katastrálnemu odboru OÚ TN pokračovať, za účelom zjednotenia dokumentácie, vo vydávaní okolkovovaných katastr. máp ROEP aj s vyznačením nezaniknutého vecného bremena prístupu k pare. č. 301.

14. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd námietky žalobcu uvádzané v odvolaní a v doplnení odvolania nepovažoval za dôvodné, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením v napadnutej časti (výrok II., III., VI.) ako vecne správny spolu s výrokom o trovách konania potvrdil. Odvolací súd uviedol, že výrok I., IV. a výrok V. nepreskúmaval, nakoľko z podaného odvolania ani doplnených podaní (ktorým bol žalobca vyzvaný, aby uviedol, v akom rozsahu rozhodnutie napáda - č. 1. 246 spisu) nevyplyvalo, že boli odvolaním napadnuté, t. j. odvolací návrh žalobcu sa výrokov I., IV. a V. netýkal. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko im trovy odvolacieho konania nevznikli.

15. Proti predmetnému rozsudku žalobca podal dovolanie. Dovolanie podal z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

16. Vo vzťahu k § 421 odsek 1 písm. c) CSP uviedol, že otázka ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne je vyjadrená vo výrokoch: II. súdu prvej inštancie znenia: žalobou v časti I o odstránenie žalovanými na ich vlastné náklady alebo na náklady žalobcu chlieva a kôlne postavených na parcele č. 297/2 zapísané na LV č. XXX pre kat. úz. G. zamieta, odvolacieho súdu znenia: rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II, III, VI. potvrdzuje. Súd prvej inštancie dospel k skutkovému záveru ktorý prebral aj odvolací súd uvádzajúc na strane 3. rozsudku odvolacieho súdu. V konaní bolo ustálené, že strecha stavby žalovaného 1 presahuje na pozemok žalobcu. V konaní nebola preukázaná existencia žiadnej dohody alebo zmluvy, ktorá by povoľovala takýto presah na pozemok žalobcu. Nejestvoval súhlas žalobcu s použitím zadnej steny jeho rodinného domu, súd prvej inštancie napriek tomu nenariadil odstránenie presahujúcej časti strechy. Postupoval v rozpore s ustálenou judikatúrou najmä rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/130/2011 z 26.1.2012. Súd prvej inštancie mal postupovať v zmysle ustálenej judikatúry a nariadiť odstránenie presahujúcej časti striešky. Súd prvej inštancie svoj odklon od ustálenej judikatúry žiadnym spôsobom neodôvodnil a postupoval teda aj v rozpore s článkom 2 zákona č. 160/2015 Z.z.

17. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP uviedol, že prvostupňový a aj odvolací súd pokračovali v konaní bez odstránenia procesnej prekážky, odvolací súd nerozhodol o odvolaní voči jednému z výrokov, súd prvej inštancie neskúmal, čoho sa navrhovateľ domáhal, odvolací súd nepostúpil novo uplatnené nároky príslušnému súdu. Vo vzťahu k tomu, že prvoinštančný aj odvolací súd pokračovali v konaní bez odstránenia procesnej prekážky dovolateľ namietal, že rozsudok súdu prvého stupňa obsahoval výrok I. - nepripúšťa zmenu žaloby, požadovanú žalobcom podaním zo dňa 27.11.2020, ktorou sa žalobca domáhal rozšírenia žaloby o vypratanie parcely č. 301 a obnovenia bránky medzi parcelou č. 298 a 299 žalovanými na ich náklady a potvrdenia existencie prístupov na parcelu č. 298 a č. 301 tak ako sú vyznačené na príslušných katastrálnych mapách. Rozsudok odvolacieho súdu obsahoval výrok: nepripúšťa zmenu žaloby, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd nariadil alebo uložil Stavebnému úradu v Trenčianskej Teplej, podľa právomoci, aby žalovaní odstránili drobné stavby na vlastné náklady a to do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia, uložil Okresnému úradu, katastrálny odbor v

Trenčine, aby spomedzi existujúcich máp vo vzťahu k parcele č. 297 vydával len tie vyhotovené podľa ROEP-u a obsahujúce prístup k parcele č. 301, nariadil katastrálnemu odboru OU TN pokračovať za účelom zjednotenia dokumentácie vo vydávaní okolkovaných katastrálnych máp ROEP aj s vyznačením nezaniknutého vecného bremena prístupu k parcele č. 301 a zaviazal žalovaných uhradiť žalobcovi sumu 150,00 Eur z titulu náhrady škody. Týmto výrokmi bolo rozhodnuté o návrhu na zmenu žaloby. O zmene žaloby sa malo rozhodnúť uznesením, čo vyplýva z § 142 CSP. Podľa dovolateľa z uvedených ustanovení vyplýva, že zákonom stanovený postup je taký, že súd najprv rozhodne o zmene žaloby uznesením a až potom pokračuje v konaní o pôvodnej žalobe. Súd prvej inštancie a odvolací súd preto opomenuli vydať uznesenie o zamietnutí zmeny žaloby. Preto existovala formálne prekážka pre pokračovanie v konaní o pôvodnej žalobe.

18. K námietke, že odvolací súd nerozhodol o odvolaní voči jednému z výrokov dovolateľ uviedol, že súd prvej inštancie na strane 9. rozsudku poučil žalobcu o možnosti podať odvolanie. Súd prvej inštancie v poučení nevyklúčil odvolanie voči žiadnemu z výrokov rozsudku. Riadiac sa poučením súdu prvej inštancie žalobca podal dňa 2.5.2021 odvolanie v ktorom uviedol, že napáda rozsudok v celom rozsahu a to proti jeho výrokom i odôvodneniu. Žalobca teda napadol celý rozsudok a všetky jeho výroky vrátane výroku I. o nepripustení zmeny žaloby. Odvolací súd sa nevysporiadal s odvolaním voči výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd ak ho považoval za neprípustné mal postupovať podľa § 386 CSP a mal odvolanie odmietnuť. V prípade ak bol toho názoru, že odvolanie je voči výroku I. prípustné mal o ňom riadne rozhodnúť a buď daný výrok potvrdiť alebo ho zmeniť, resp. zrušiť. Odvolací súd opomenul rozhodnúť o odvolaní proti výroku I súdu prvého stupňa.

19. Vo vzťahu k námietke, že súd prvej inštancie neskúmal čoho sa žalobca domáhal uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie obsahoval okrem iného aj výrok III, v ktorej časti bola žaloba zamietnutá. Žalobu podával žalobca ako právny laik a teda osoba bez odbornej spôsobilosti naformulovať petit formálne v súlade s platnou právnou úpravou. V takomto prípade je povinnosťou súdu prvej inštancie aby v podanej žalobe zistil, čoho sa žalobca domáha. Uvedené vyplýva z ustálenej judikatúry napr. z rozsudku 2Cdo/8/2005. Z daného výroku III rozsudku súdu prvej inštancie nie je zjavné, či súd v danej časti konal o

- povinnosti sprístupniť/zriadiť právo prechodu k danej parcele alebo

- nahradení prejavu vôle uzatvoriť dohodu o pričlenení parciel uvedených v danom výroku.

Jedná sa pri tom o úplne rozličné konania s rozličným dokazovaním. Súd mal skúmať akú dohodu žiada žalobca aby bola uzatvorená, medzi kým a dotazovať ho na odstránenie nezrozumiteľnosti tejto časti žalobného petitu. Súd mal vzhľadom na formálne nedostatočne formulovaný petit žaloby zistiť z obsahu žaloby, čoho sa žalobca domáha. Súd pochybil, keď nepostupoval podľa § 129 CSP. Súd prvej inštancie pochybil, keď nevyzval žalobcu na opravu podania v danej časti petitu žaloby a tým mu odňal možnosť konať pred súdom.

20. Vo vzťahu k námietke, že odvolací súd nepostúpil novo uplatnené nároky príslušnému súdu uviedol, že sa v odvolacom konaní začal domáhať novo uplatnených nárokov a to aj voči iným subjektom, keď podal zmenu žaloby o ktorej bolo rozhodnuté výrokom I rozsudku odvolacieho súdu. Z uvedeného je zjavné, že žalobca si uplatnil nové nároky voči

a) Stavebnému úradu Trenčianska Teplá, b) Okresnému úradu katastrálny odbor v Trenčine a c) žalovaným 1/ a 2/. Jedná sa o nároky, ktoré neboli uplatniteľné v tomto konaní ale aj o nové nároky uplatnené na nepríslušnom súde. Odvolací súd mal postupovať podľa § 43 CSP. Vzhľadom na uvádzané skutočnosti žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

21. Žalobca podal doplnenie k dovolaniu podaním doručeným súdu dňa 19.4.2022. Uviedol, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo aj tým, že na odvolacie konanie nebol žalobca predvolaný a ani sa práva byť prítomný na pojednávaní výslovne nevzdal, pričom súd na rozdiel od žalobcu tvrdí, že konanie bolo sporové. Zdôraznil, že pokiaľ odvolací súd potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie v bodoch II., III. a VI. potvrdzuje aj to, že drobné stavby stoja na pozemku parcela č. 297/2 vo vlastníctve žalobcu čo je v rozpore s tvrdením v odôvodnení, avšak je v súlade s okolkovanou mapou ROEP platnou od roku 2002, týka sa to murovaného chlieva. Ak nejestvuje súhlas s presahom

nepovolenej kôlne žalovaných na predmetnú parcelu, omnoho vážnejším porušením práv žalobcu sú - nejestvovanie súhlasu žalobcu s použitím zadnej steny jeho rodinného domu, nedodržanie odstupu medzi stavbami (vyhláška MŽP SR č. 532/2002, škodlivý vplyv na ŽP). Bod III rozsudkov vychádza z neúplnej formulácie žalobcu, pričom súd vedel, že ide o pričlenenie cestou zámennej zmluvy s ktorou zmluvou žalovaní v zásade najskôr súhlasili ale napokon nie. V porovnaní so žalobcom a jeho rodinou sú žalovaní novousadlíci, ktorí prišli do zaťaženej veci v danom prípade do spoločného dvora, ktorý predchodcovia žalobcu založili a z ktorého bol prístup k parcele č. 301 spolu s prístupom z parcely č. 299.

22. Čo sa týka bodu IV. napriek tomu, že vyznieva v prospech žalobcu, žalobca napadol rozsudok v celom rozsahu lebo mu išlo a ide o odstránenie drobných stavieb. Prístup na pozemok za účelom údržby domu je však daný zákonom.

23. Odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Trenčíne obsahuje tvrdenia, ktoré sú očividne nesprávne. Odvolací súd rozhodol bez toho, aby sa vysporiadal s návrhom žalobcu na opravu rozhodnutia zo dňa 16.3.2021 nehovoriac o sťažnosti na samosudkyňu JUDr. Knocíkovú.

24. Namietal, že tvrdenie súdu, že predmetné drobné stavby boli postavené na základe vzájomnej dohody právnych predchodcov strán sporu a to nie na cudzom pozemku je číra právna fikcia. K žiadnej dohode nedošlo a pokiaľ k nej došlo, mohlo sa tak udiť len v rámci širšej rodiny, teda bez účasti predchodcu terajšieho vlastníka uvedených parciel. Uviedol, že v roku 1943 na uvoľnenom mieste - parcela č. 342 postavili J. svojvoľne predmetný chliev, takže ho nemohol postaviť predchodca žalovaných. Cieľom predchodcu žalovaných je len drevená kôlna ako čierna stavba.

25. Žalobca trvá na tom, že konanie je nesporové. Poukázal na to, že rozhodovanie odvolacieho súdu je výsledkom závislého rozhodovania. Žalobca naďalej trvá na odstránení predmetných drobných stavieb, z dôvodov ekologických, kultúrnych a hospodárskych.

26. Žalovaní 1/ a 2/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

27. Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 35 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň dôvodné.

28. Dovolanie je potrebné považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systémoch opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

29. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

30. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo

k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

31. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

32. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod.

33. V zmysle uvedeného, úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený; pre opačný postup nedáva Civilný sporový poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania, v ktorom bolo vydané. Pokiaľ by dovolací súd posudzoval správnosť rozhodnutia napadnutého procesne neprípustným dovolaním, porušil by zákon.

34. Dovolací súd sa preto v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania podaného žalobcom.

35. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu napr. III. ÚS 474/2017). Osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 CSP (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

36. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ poukazoval na to, že konanie pred súdom obsahuje viacero vád a nesprávnych procesných postupov, ktoré spôsobujú zmätočnosť v zmysle § 420 písm. f) CSP

37. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97).

38. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je nesúhlas s právnym posúdením veci (R 54/2012, R 24/2017). Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani od 1. júla 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť niektorej strany

civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na konštatovanie Ústavného súdu SR, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (IV. ÚS 196/2014, IV. ÚS 279/2018).

39. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 188/06). Dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok.

40. K jednotlivým námietkam v rámci namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd udáva nasledovné:

40.1. K námietke dovolateľa, že na odvolacie konanie nebol žalobca predvolaný, dovolací súd poukazuje na to, že v predmetnej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že odvolací súd nenariaďoval v predmetnej veci termín pojednávania, z čl. 275 súdneho spisu vyplýva, že Krajský súd v Trenčíne oznámil na úradnej tabuli súdu a na príslušnej webovej stránke, že dňa 9. februára 2022 bude v predmetnej veci verejne vyhlásený rozsudok o 9:00 hodine v pojednávacej miestnosti č. 112. Táto námietka je teda neopodstatnená.

41. K námietke dovolateľa, že súd prvej inštancie a aj odvolací súd pokračovali v konaní bez odstránenia procesnej prekážky, pričom v tejto námietke dovolateľ konkrétnejšie namietal, že o zmene žaloby nebolo rozhodnuté uznesením, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 142 CSP. Namietal teda nesprávny procesný postup v tomto smere zo strany súdu prvej inštancie a aj odvolacieho súdu. V tomto smere dovolací súd poukazuje na to, že z obsahu spisu zistil, že súd prvej inštancie podľa zápisnice o pojednávaní zo dňa 15. marca 2021 (čl. 189) uznesením nepripustil zmenu žaloby žalobcu, ktorá bola požadovaná podaním zo dňa 27.11.2020, ktorou sa žalobca domáhal rozšírenia žaloby o vypratanie parcely č. 301 a obnovenia bránky medzi parcelou č. 298 a č. 299 žalovanými na ich náklady a potvrdenia existencie prístupov na parcelu č. 298 a č. 301, tak ako sú vyznačené na príslušných katastrálnych mapách. Zo zápisnice o pojednávaní vyplýva, že uznesenie bolo vyhlásené, bolo odôvodnené a bolo dané aj poučenie o oprávnom prostriedku. Takisto nesporne bolo zo zápisnice o pojednávaní zistené, že na tomto pojednávaní bol žalobca účastný osobne.

Ďalej v tomto smere k tejto námietke dovolací súd uvádza, že aj výrok rozsudku Okresného súdu Trenčín č.k. 12C/48/2016-206 zo dňa 15. marca 2021 obsahuje výrok o nepripustení zmeny žaloby požadovanej žalobcom podaním zo dňa 27.11.2020 ktorou sa žalobca domáha rozšírenia žaloby o vypratanie parcely č. 301 a obnovenia bránky medzi parcelou č. 298 a č. 299 žalovanými na ich náklady a potvrdenia existencie prístupov na parcelu č. 299 a č. 301 tak ako sú vyznačené na príslušných katastrálnych mapách. Aj uvedený rozsudok žalobca nepochybne prevzal. Odôvodnenie nepripustenia zmeny žaloby sa nachádza v bode 17. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie s tým, že výsledky doterajšieho dokazovania nie sú podkladom na konanie o zmenenej žalobe. Odvolací súd nepripustil zmenu žaloby žalobcu s poukazom na § 371 CSP z dôvodu, že táto nie je možná v odvolacom konaní, pričom výrok o nepripustení zmeny žaloby je súčasťou výroku rozsudku odvolacieho súdu, čo je podľa odvolacieho súdu úplne v poriadku, nejde o žiadnu zmätočnosť alebo vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

42. Z ustanovenia § 139 CSP vyplýva, že žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu. Zmena žaloby je prejavom (jednou z foriem) dispozičnej zásady, ktorá je typická pre sporové konanie a umožňuje strane sporu vystupujúcej na strane žalobcu (na strane žalovaného len v prípade zmeny vzájomnej žaloby), aby modifikovala svoj žalobný návrh, ktorý však nie je prostriedkom procesného útoku alebo obrany (§ 149 CSP). Možnosť meniť žalobu však nie je absolútna a zákon ju obmedzuje

najmä z dôvodov hospodárnosti. Podľa § 140 CSP, zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo, a taktiež je to i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Za zmenu žaloby sa však nepovažuje úkon žalobcu, ktorým mení uplatnený nárok, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu. Podľa § 142 CSP, o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1) voči ktorému nie je prípustné odvolanie (§ 357 a contrario), a to spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Uznesenie, ktorým súd pripustil zmenu žaloby, doručuje súd subjektom, ak neboli prítomné na pojednávaní, na ktorom nastala zmena, do vlastných rúk.

43. Podľa § 143 ods. 1 až 3 CSP súd nepripustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe.

(2) Súd nepripustí zmenu žaloby ani vtedy, ak by na konanie o zmenenej žalobe bol vecne alebo kauzálnie príslušný iný súd.

(3) Ak súd nepripustí zmenu žaloby, pokračuje v konaní o pôvodnej žalobe.

44. Dovolací súd uvádza, že uvedené ustanovenie uvádza prípady, keď súd zmenu žaloby nepripustí. Súd o zmene žaloby rozhoduje uznesením a to tak, že zmenu buď pripustí alebo nepripustí. Ak súd zmenu pripustí pokračuje v konaní o zmenenej žalobe. Ak súd zmenu nepripustí, pokračuje v konaní o pôvodnej žalobe. Súd môže pokračovať v konaní po vydaní uznesenia o neprípustení zmeny - § 237 CSP. Nie je vadou zmatečnosti ani zlým alebo vadným procesným postupom keď sa odrazí rozhodnutie o neprípustení zmeny žaloby vo výrokovej časti rozsudku, tak ako tomu bolo v predmetnom prípade (v prípade rozsudku odvolacieho súdu). Z tohto dôvodu aj táto čiastková dovolacia námietka v rámci § 420 písm. f) CSP nie je opodstatnená.

45. Ďalej dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP namietal, že odvolací súd nerozhodol o odvolaní voči jednému z výrokov súdu prvej inštancie (výroku I.) a ani sa nevysporiadal s odvolaním voči výroku I rozsudku súdu prvej inštancie. Poukazoval najmä na to, že žalobca odvolanie nevylúčil voči žiadnemu z výrokov rozsudku, pričom riadiac sa poučením súdu prvého stupňa odvolaním napadol rozsudok v celom rozsahu, teda aj výrok I. o neprípustení zmeny žaloby. Podľa názoru žalobcu ak odvolací súd považoval odvolanie proti výroku I za neprípustné tak mal ho v tejto časti odmietnuť. K tejto námietke dovolací súd udáva, že je zrejmé, že odvolací súd nerozhodoval o odvolaní žalobcu proti výroku I. súdu prvej inštancie (o neprípustení zmeny žaloby), nakoľko to vyplýva z bodu 30. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom odvolací súd uviedol, že z odvolania a ani z doplneného odvolania nevyplývalo, že by tento výrok bol napadnutý odvolaním, s čím sa aj dovolací súd stotožňuje. Dovolací súd poukazuje na ust. § 357 CSP podľa ktorého je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie len proti uzneseniam uvedeným v písmenkách a) až o), pričom v tomto ustanovení nie je uvedené zároveň aj uznesenie o pripustení, resp. neprípustení zmeny žaloby. Dovolací súd zároveň poukazuje na § 355 CSP podľa ktorého v zmysle ods. 2 proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa. To znamená síce, že celkom nie správne súd prvej inštancie poučil strany sporu o možnosti podať opravný prostriedok v predmetnej veci, keďže proti uvedenému uzneseniu odvolanie prípustné nie je, zároveň dovolací súd konštatuje, že takáto vada (§ 386 písm. c) CSP) nemôže predstavovať porušenie práva na spravodlivý proces.

46. K ďalšej čiastočnej námietke žalobcu vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP, že súd prvej inštancie neskúmal čoho sa žalobca domáhal resp. nepostupoval podľa § 129 CSP, dovolaciemu súdu nie je zrejmé k čomu tým dovolateľ mieri, nakoľko je celkom zrejmé, že výrokom II. rozsudku súd prvej inštancie žalobu v časti I. o odstránenie žalovanými na ich vlastné náklady alebo na náklady žalobcu chlieva a kôlne postavených na parc. č. 297/2 zapísané na LV č. XXX pre k. ú. G. G., zamietol. Vo výroku III. žalobu v časti II. o povinnosť žalovaných sprístupniť žalobcovi CKN parc. č. 301 v k. ú. G. G., resp. uzavrieť dohodu o jej pričlenení k CKN parc. č. 297/2 k. ú. G. G., zamietol. Súd prvej inštancie sa k tomuto petitu návrhu žalobcu venoval v odôvodnení svojho rozhodnutia a to v bode 18. a nasledujúce, konkrétne v bode 25. uviedol, prečo žalobu v tejto časti zamietol, následne aj odvolací súd v bode 26. a nasledujúce zaujal k tomuto napadnutému výroku súdu prvej inštancie svoj postoj, nie je

možné tvrdiť, že neskúmal čoho sa žalobca domáhal, keď žaloba bola z tam uvedených dôvodov zamietnutá. Takýto nesúhlas so zamietavým výrokom rozhodnutia nie je možné zamieňať s vadou zmätočnosti definovanou vyššie v ust. § 420 písm. f) CSP, pokiaľ súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol, nie je možné konštatovať, že súd neskúmal, čoho sa žalobca domáhal. Rovnako je neopodstatnená námietka žalobcu, že odvolací súd nepostúpil novo uplatnené nároky príslušnému súdu, keďže je zrejmé, že odvolací súd rozhodol vo svojom rozsudku o nepripustení zmeny žaloby s poukazom na ust. § 371 CSP. Odkaz žalobcu na ust. § 372 CSP je nenáležitý, nakoľko uvedené ustanovenie § 372 CSP hovorí o tom, že v odvolacom konaní nemožno uplatniť práva voči žalobcovi vzájomnou žalobou. Taktiež zo strany dovolacieho súdu je potrebné poukázať na fakt, že doplnenie dovolania zo dňa 13.4.2022, doručené súdu dňa 19.4.2022 bolo síce v zákonnej lehote na podanie dovolania (§ 427 ods. 1 CSP v spojení s § 434 CSP), toto však nebolo napísané advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, preto naň dovolací súd ani neprihliada. Z týchto dôvodov potom dovolacia námietka s poukazom na ust. § 420 písm. f) CSP je neopodstatnená.

47. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalobcu aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

47.1. Dovolanie vo vzťahu k § 421 ods. 1 písm. c) CSP resp. písm. a) CSP.

47.2. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolací súd uvádza, že tento dovolací dôvod žalobca síce označuje, ale z obsahu dovolacieho dôvodu vyplýva, že uplatňuje dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keďže na rozdielnosť vyriešenej právnej otázky dovolacím súdom ani nepoukazyval na jednotlivé rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu.

47.3. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

47.4. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

47.5. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritornému dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného

patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

47.6. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané) ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania preto je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydaných Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31.12.1992 ako aj rozhodnutia uverejnené do Zborníkov stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR, SSR vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974 (č. I., 1965-1967), 1980 (č. II., 1964-1969) a 1986 (č. IV, 1970-1983), pokiaľ sú stále použiteľné a neboli prekonané neskoršou judikaturou. Napokon vzhľadom na článok 2 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

47.7. Dovolací súd pritom uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dovolateľ je povinný ním tvrdný odklon v dovolaní preukázať. Naopak prípustnosť dovolania nezakladá všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi), alebo všeobecné tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

48. Dovolateľ mal za to, že súdy nesprávne právne posúdili vec, v časti zamietnutia žaloby o odstránenie žalovanými resp. žalovaným 1/ na ich, resp. jeho vlastné náklady alebo na náklady žalobcu chlieva a kôlne, postavených na parc. č. 297/2, zapísanej na LV č. XXX pre k.ú. G. G., keď v konaní bolo preukázané, že drevený prístrešok zasahuje podľa znaleckého posudku do pozemku žalobcu len strechou kôlne v rozlohe 1 m² a hranou sa opiera o dom žalobcu. Súd nenariadil odstránenie presahujúcej časti strechy. Z obsahu dovolania vyplynulo, že súdy nesprávne aplikovali ust. § 135c ods. 1 OZ podľa ktorého, ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (ďalej len "vlastník stavby").

49. Dovolateľ v tomto smere poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/130/2011 z 26.1.2012. V prejednávanom rozhodnutí (rozumej v tejto veci dovolaním napadnuté rozhodnutie) súdy riešili aplikáciu ust. § 135c ods. 1, 2 OZ, pričom dospeli k záveru, že drobné stavby, ktoré žalobca žiadal odstrániť boli postavené po vzájomnej dohode medzi právnymi predchodcami žalobcu a žalovaného 1/ na dočasné použitie a s ohľadom na to, že drevený prístrešok zasahuje podľa žalobcom predloženého znaleckého posudku do pozemku žalobcu len strechou kôlne v rozlohe 1m² nepovažovali za účelné odstránenie uvedených drobných stavieb.

50. Podľa § 135c ods. 1 OZ ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil (ďalej len "vlastník stavby").

Podľa § 135c ods. 2 OZ pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí.

Podľa § 135c ods. 3 OZ súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku vlastníkom stavby aj

inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

51. Ustanovenie § 135c OZ upravuje osobitný typ vlastníckych žalôb, ktoré sú špeciálne k všeobecným vlastníckym žalobám upraveným v § 126 OZ. Kumulácia týchto žalôb však nie je vylúčená a vlastník pozemku má možnosť sa súčasne domáhať jeho vypratania i odstránenia neoprávnenej stavby na ňom. Podanie žaloby podľa § 135c OZ sa nepremlčuje. Domáhanie sa vyporiadania neoprávnenej stavby vlastníkom pozemku v dlhšom časovom odstupe od zistenia tejto skutočnosti však môže mať vplyv na spôsob rozhodnutia súdu. V tejto súvislosti nemožno ani vylúčiť vydržanie vecného bremena zodpovedajúceho právu stavby zo strany vlastníka stavby. Občiansky zákonník v § 135c ustanovuje tieto spôsoby vyporiadania neoprávnenej stavby rozhodnutím súdu:

- odstránenie stavby na náklady jej vlastníka (§ 135c ods. 1),
- prikázanie stavby za náhradu do vlastníctva vlastníka pozemku, ak by odstránenie stavby nebolo účelné a vlastník pozemku s tým súhlasí (§ 135c ods. 2),
- inak, najmä zriadením vecného bremena v prospech vlastníka stavby za náhradu (§ 135c ods. 3).

V uvedenom poradí spôsobov vyporiadania je obsiahnutá aj ich „preferenčná postupnosť“. Súd by mal preto vždy najprv skúmať, či je možné odstránenie stavby, následne prikázanie stavby do vlastníctva vlastníka pozemku a nakoniec iné možnosti vyporiadania. V tejto postupnosti je zohľadnená i hodnotová podstata celého inštitútu vyporiadania neoprávnenej stavby, účelom ktorého je chrániť vlastníka pozemku pred neoprávnеным stavebným zásahom do jeho vlastníctva. Uvedeným poradím však nie je viazaný vlastník pozemku, ktorý môže ako žalobca navrhnúť ľubovoľný spôsob vyporiadania a to aj alternatívne. Keďže konanie o vyporiadaní stavby je konaním, kde zo znenia § 135c OZ vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi, nie je ani súd v tomto konaní viazaný návrhmi účastníkov (§ 153 ods. 2 OSP, § 216 ods. 2 CSP). Súd by mal pri svojom rozhodovaní zohľadňovať všetky okolnosti prípadu a to najmä skutočnosti, za ktorých bola stavba postavená, dobromyseľnosť stavebníka, či je stavebník naďalej vlastníkom stavby, účel užívania stavby, či rozsah, v akom stavba bráni využívaniu pozemku.

51.1. Pri posudzovaní účelnosti odstránenia stavby treba skúmať majetkový a ekonomický dopad, resp. stratu, ktorú by to mohlo mať na jej vlastníka. Osobitný prístup si vyžadujú stavby slúžiace ako obydlie (čl. 21 ods. 3 Ústavy SR) najmä pre maloleté deti. Vo vzťahu k niektorým stavbám bude nutné zohľadniť aj prípadný verejný záujem na ich zachovaní, napríklad ak tieto budú slúžiť na verejnoprospešné účely (čistička odpadových vôd) alebo možnosť vyvlastniť dotknutý pozemok za účelom zriadenia takejto stavby. I keď to zákon výslovne neuvádza (tak, ako je to v § 127 ods. 2 OZ) práve v prípade takýchto stavieb by mal súd požiadať o stanovisko stavebný úrad. V opačnom prípade by totiž mohla hroziť nevykonateľnosť súdneho rozhodnutia o odstránení stavby, ak by stavebný úrad pri takejto stavbe nevydal povolenie na jej odstránenie podľa § 88 ods. 3 StavZ. Stavebný úrad totiž nie je prípadným rozhodnutím súdu o odstránení stavby viazaný, a to ani z pohľadu vyhodnotenia verejného záujmu na ďalšej existencii stavby. Súčasne, ani naopak, rozhodnutie stavebného úradu o nariadení odstránenia stavby alebo povolení jej odstránenia (§ 88 ods. 1 a 3 StavZ) nie je pre súd záväzný a ani nie je dôvodom na zastavenie súdneho konania vo veci § 135c OZ.

52. Ak súd dôjde k záveru, že odstránenie stavby by nebolo účelné, môže rozhodnúť o prikázaní stavby do vlastníctva vlastníka pozemku. Predpokladom takéhoto rozhodnutia je ale výslovný súhlas vlastníka pozemku, ktorý môže vyplývať buď z podanej žaloby, alebo z vyjadrenia na súdnom pojednávaní, prípadne i z podania adresovaného súdu. Súd však môže prikázať vlastníctvo stavby len za náhradu. Zákon výslovne nestanovuje výšku náhrady, avšak z kontextu je zrejmé, že musí ísť o náhradu primeranú, teda zodpovedajúcu hodnote stavby v danom čase a mieste. Rozhodnutie súdu o prikázaní stavby do vlastníctva vlastníka pozemku má konštitutívny charakter a jeho právoplatnosťou dochádza k vzniku vlastníctva (§ 132 ods. 2 OZ).

53. Ak súd nerozhodol o odstránení stavby a ani neprikázal stavbu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, môže zvoliť iný spôsob vyporiadania. Vzhľadom na nepredvídateľnosť všetkých do úvahy prichádzajúcich situácií, dal zákon súdu možnosť, aby sám našiel a aplikoval spravodlivé usporiadanie vzťahov (§ 1 OSP, čl. 2 ods. 1 CSP). Ustanovenie § 135c ods. 3 OZ ako príklad takéhoto rozhodnutia

uvádza zriadenie vecného bremena za náhradu, ktoré by oprávňovalo vlastníka stavby túto užívať. Jednalo by sa o vecné bremeno in rem, t. j. v prospech vlastníka stavby. Vo výške náhrady za zriadenie vecného bremena by v takomto prípade mala byť okrem trhovej hodnoty (hodnoty, za ktorú by bolo možné v danom čase a mieste uzavrieť podobnú zmluvu) zohľadnená aj skutočnosť, že vlastníka stavby konal nedovoleným spôsobom a zasiahol protiprávne do vlastníctva vlastníka pozemku, prípadne aj obmedzil užívanie ďalších príľahlých pozemkov. Zriadenie vecného bremena súdom podľa § 135c ods. 3 OZ treba odlišovať od iného tiež súdom zriaďovaného vecného bremena podľa § 151o ods. 3 OZ, ktorého účelom je však pri odlišnom vlastníctve stavby a príľahlého pozemku riešiť otázku prístupu k stavbe. Okrem zriadenia vecného bremena by bolo možné uvažovať aj o zriadení nájomného vzťahu. Tento však v zásade vzniká na základe nájomnej zmluvy (§ 663 a nasl. OZ) a výnimočne aj zo zákona (§ 3 ods. 1 zákona č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim) takže uvažovať o jeho konštituovaní rozhodnutím súdu by bolo nesporne novum. Slovenský právny poriadok síce pozná čiastočný ekvivalent v podobe vzniku podnájomného vzťahu rozhodnutím okresného úradu podľa § 12a zákona č. 504/2003 Z. z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov, avšak takéto oprávnenie okresnému úradu vyplýva priamo zo zákona. Nakoniec aj z praktickej stránky (viď otázka skončenia, prechodu nájmu atď.) by prípadný vznik nájomného vzťahu nebol efektívnejším spôsobom usporiadania vzťahov ako vecné bremeno. Česká judikatúra v čase totožnej právnej úpravy (pozri rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22Cdo/1627/1999, z 21. januára 2000, ZSR ČR, 2001, č. 42) však ako prípad iného vyporiadania vzťahov pripustila aj prikázanie pozemku do vlastníctva vlastníka stavby, avšak len za podmienky súhlasu vlastníka pozemku a za náhradu. Vlastník pozemku by sa mohol takéhoto prikázania domáhať pritom nielen k pozemku priamo zastavanému stavbou, ale aj k príľahlému pozemku, ktorého užívanie bolo v dôsledku zriadenia stavby podstatne obmedzené. Pri výpočte výšky takejto náhrady by sa malo postupovať podobne ako pri náhrade za zriadenie vecného bremena. Rozhodnutia súdu o zriadení vecného bremena a o prikázaní pozemku do vlastníctva vlastníka stavby majú konštitutívny charakter a ich právoplatnosťou dochádza k vzniku vecného bremena alebo vlastníctva.

54. Návrh na súd podľa § 135c ods. 1 a 2 OZ môže podať len vlastníka pozemku a tento musí smerovať proti vlastníkovi stavby (nie proti jej užívateľovi). Ak je pozemok pod stavbou vo vlastníctve viacerých spoluvlastníkov, mala by byť žaloba podaná nadpolovičnou väčšinou spoluvlastníkov počítanou podľa veľkosti podielov (analogicky podľa § 139 ods. 2 OZ). Keďže u spoluvlastníkov pozemku by šlo o nerozlučné procesné spoločenstvo (§ 91 ods. 2 OSP, § 77 CSP), ten spoluvlastník pozemku, ktorý by nebol žalobcom, bol by v postavení žalovaného spolu s vlastníkom stavby, resp. všetkými spoluvlastníkmi stavby, ak by stavba bola v podielovom spoluvlastníctve. Návrh podľa § 135c ods. 3 OZ môže podať okrem vlastníka pozemku aj vlastníka stavby (pozri rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 1090/2000, zo 6. decembra 2001, ZSR ČR, 2002, č. 32). Pri návrhu vlastníka stavby však súd môže rozhodnúť len spôsobom predpokladaným v tomto odseku a nemôže rozhodnúť podľa § 135c ods. 1 a 2 OZ, teda nemôže nariadiť odstránenie stavby alebo prikázať jej vlastníctvo za náhradu vlastníkovi pozemku.

55. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/130/2011 vyplýva, že v tejto prejednávanej veci išlo o to, že na odvolanie žalobcov Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 23. februára 2011 sp. zn. 15Co/175/2000 v spojení s opravným uznesením zo 17. mája 2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil vo výroku, ktorým bola žaloba v časti o určenie vlastníckeho práva k deliacemu múriku zamietnutá a zmenil vo zvyšku tak, že žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť na vlastné náklady odstrániť striešku. K odôvodneniu svojho zmeňujúceho výroku, ktorým uložil povinnosť žalovaným odstrániť časť striešky presahujúcej na pozemok žalobcov, odvolací súd uviedol, že z doplneného dokazovania dospel k právnomu záveru, že predmetná strieška je stavebnou časťou celej prístavby zastrešujúcej terasu spolu s nosnými piliermi, kotvením a.t.d. Táto prístavba (vrátane striešky) je pevne spojená so zemou, v dôsledku čoho predstavuje stavbu a táto stavba svojou malou časťou presahuje na pozemok žalobcov. Preto s poukazom na § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka žalovaných zaviazal odstrániť časť striešky presahujúcu na pozemok žalobcov, keď odstránenie presahujúcej časti striešky nepovažoval za prísny a neprimeraný postih stavebníka prihliadnúc aj na to, že daná stavba bola

realizovaná v rozpore so stavebným zákonom, pričom v prospech odstránenia presahujúcej časti striešky zohľadnil aj argument žalobcov, že táto presahujúca strieška ich ako vlastníkov pozemku obmedzuje v zamýšľaných stavebných prácach na ich pozemku. Na dovolanie žalovaných Najvyšší súd SR dovolanie zamietol. Najvyšší súd v odôvodnení poukázal, resp. uviedol, že je nepochybné, že prístavba (ako celok), ktorou žalovaní zväčšili svoju terasu a zastrešili ju strieškou presahujúcou na susediaci pozemok žalobcov, je stavbou pevne spojenou so zemou v zmysle § 119 odsek 2 Občianskeho zákonníka, ktorej časť je zriadená na cudzom pozemku. Dovolací súd je zhodného názoru ako odvolací súd, že odstránenie presahujúcej bočnej strany striešky tejto stavby iba v šírke 0,09 metra a dĺžke 3,75 metra predstavuje najúčelnejšie vysporiadanie neoprávnenej stavby zriadenej čiastočne na cudzom pozemku. Takéto vysporiadanie totiž umožňuje ochranu primárne chráneného spoluvlastníckeho práva žalobcov ako spoluvlastníkov pozemkov, na ktorých je zriadená neoprávnená stavba, bez zásadnej ujmy na funkčných a hospodárskych vlastnostiach neoprávnenej stavby žalovaných čiastočne zriadenej na pozemkoch žalobcov. Námietky žalovaných uvedené v dovolaní, že v konaní nebolo preukázané, že presah striešky bude spôsobovať problémy v spojitosti so zamýšľanými stavebnými prácami žalobcov, dovolací súd považoval za právne irelevantné, nakoľko aj iba čiastočné zriadenie stavby na cudzom pozemku obmedzuje vlastníka pozemku vo výkone vlastníckeho práva.

56. Dovolací súd v tomto smere ďalej poukazuje aj na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo/44/2012, z ktorého vyplýva, že Okresný súd Žilina rozsudkom z 29. marca 2011 č.k. 25C/201/2006-515 zamietol návrh žalobcov 1/ až 4/, ktorým sa domáhali, aby súd uložil žalovaným 1/ a 2/ do 3 dní od právoplatnosti rozsudku povinnosť odstrániť drevenú hospodársku stavbu z dôvodu neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku. V časti žaloby o odstránenie drevenej hospodárskej stavby vychádzal zo zistenia, že stavba vlastnícky patriaca žalovaným 1/ a 2/ je postavená na hranici susediacich pozemkov a len časťou strechy zasahuje po celej dĺžke pri garáži žalobcov do pozemku žalobcov. Vzal za preukázané, že táto časť stavby, ktorá bola vyhotovená dodatočne, bola dostavaná so súhlasom žalobcov 1/ a 2/ a s vedomím obce. Keďže stavbu nepovažoval v zmysle § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka za zriadenú na cudzom pozemku, dospel k záveru, že žaloba v tejto časti nie je dôvodná. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 9. novembra 2011 sp. zn. 6Co/266/2011 na základe odvolania všetkých účastníkov konania rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobu žalobcov o uloženie povinnosti žalovaným odstrániť drevenú hospodársku stavbu zamietol, potvrdil. Tento rozsudok krajského súdu v jeho potvrdzujúcej časti a rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým súd zamietol návrh žalobcov o odstránenie drevenej hospodárskej stavby, napadol generálny prokurátor dovolaním. V mimoriadnom dovolaní v prvom rade namietal správnosť záverov konajúcich súdov o tom, že hospodársku budovu žalovaní postavili so súhlasom obce a so súhlasom žalobcov. Uviedol, že súhlas obce Rudina k stavbe, ktorej odstránenia sa žalobcovia domáhali, nebol vydaný v konaní o povolení drobnej stavby (toto konanie bolo zastavené z dôvodu jeho späťvzatia) a ani vyjadrenie starostu obce, že túto stavbu stavali s vedomím obce, za relevantný súhlas považovať nemožno. Žalovaní nedostali k prestavbe hospodárskej budovy súhlas ani od žalobcov, ktorí ako je to zrejmé z korešpondencie, trvali na zachovaní vzdialenosti stavby minimálne 30 cm od hranice pozemkov. „Citované zákonné ustanovenie [§ 135c] upravuje prípad neoprávnenej stavby na cudzom pozemku a zároveň spôsoby vyrovnania vzťahov medzi vlastníkom pozemku a stavebníkom. Za neoprávnenú stavbu v zmysle citovaného ustanovenia sa považuje taká stavba, ktorú stavebník zriadi na cudzom pozemku bez toho, aby k tomu mal právny titul umožňujúci mu zriadiť stavbu na cudzom pozemku. Cudzím pozemkom pre zriaďovateľa stavby je každý pozemok, ku ktorému nemá vlastnícke (spoluvlastnícke) právo, právo zodpovedajúce vecnému bremenu, prípadne obligačné právo umožňujúce zriadenie stavby. Pre kvalifikáciu stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stojí na cudzom pozemku len sčasti. To platí nielen vtedy, ak nadzemná stavba do pozemku iného zasahuje časťou obvodového plášťa, ale aj vtedy, ak presah do cudzieho pozemku spôsobuje časť konštrukcie strechy. Rozsah tohto presahu pritom nie je významný. V takomto prípade môže súd rozhodnúť o odstránení časti stavby, ak to je technicky možné alebo zriadiť vecné bremeno v prospech stavebníka. Pre posúdenie stavby ako neoprávnenej nie je významné, či stavebník mal stavebné povolenie a nie je ani rozhodujúce samotné vedomie vlastníka pozemku, prípadne orgánu obce (štátneho orgánu) o stavbe.... Treba zdôrazniť, že použitie ustanovenia § 135c OZ neprichádza do úvahy ani analogicky na iné prípady, než tie, ktoré predpokladá hypotéza citovaného ustanovenia.“ ... „Z vyššie podaného výkladu ustanovenia § 135c OZ

vyplýva, že z hľadiska posúdenia, či ide o stavbu neoprávnenú, nie je podstatné, či stavebník mal stavebné povolenie a nie je ani rozhodujúce vedomie (súhlas) orgánu obce o stavbe. Dovolací súd považoval preto za nadbytočné zaoberať sa opodstatnenosťou námietky generálneho prokurátora týkajúcou sa (ne)súhlasu obce so stavbou.“ „Keďže z hľadiska posúdenia stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stavba zasahuje do cudzieho pozemku len z časti, treba v danej veci hospodársku stavbu postavenú žalovanými považovať za stavbu neoprávnenú. V takomto prípade sa vlastník pozemku (žalobcovia 2/, 3/ a 4/) môže domáhať proti vlastníkovi neoprávnenej stavby (žalovaným 1/ a 2/) ochrany práve žalobou na vyrovnanie vzťahov medzi nimi v zmysle § 135c OZ a požadovať odstránenie stavby. Keďže súd v tomto konaní nie je viazaný návrhom účastníka, môže rozhodnúť aj o odstránení časti stavby, ak zistí, že len jej časť je zriadená na cudzom pozemku a ak jej odstránenie je technicky možné. V posudzovanej veci konajúce súdy mali preto správne vychádzať z právneho názoru, podľa ktorého hospodárska stavba postavená žalovanými je stavbou zriadenou na pozemku žalobcov 2/, 3/ a 4/ neoprávnene (z obsahu spisu sa nepodáva, že by žalovaní mali právny titul, ktorý by im umožňoval zriadiť stavbu na pozemku uvedených žalobcov) a mali zisťovať, či odstránenie časti konštrukcie strechy zasahujúcej do pozemku žalobcov 2/, 3/ a 4/ (nie) je technicky možné.“ Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu a rovnakou vadou postihnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobcom 2/, 3/ a 4/ zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre súdy nižšieho stupňa záväzný.

57. Preto s poukazom na vyslovené právne názory vo vyššie uvedených rozhodnutiach dovolacieho súdu vo vzťahu k aplikácii ust. § 135c ods. 1 OZ, ktoré je možné charakterizovať ako ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, keďže je rovnaký právny názor vyslovený v uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu a nebolo identifikované žiadne ďalšie rozhodnutie, ktoré by uvedený právny názor negovalo, dovolací súd konštatuje dôvodnosť dovolacej námietky žalobcu s poukazom § 421 ods. 1 písm. a) CSP a to v právnom posúdení veci pri aplikácii ust. § 135c ods. 1 OZ, keďže z hľadiska posúdenia stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stavba zasahuje do cudzieho pozemku len z časti, treba v danej veci hospodársku stavbu postavenú žalovaným (jeho právnymi predchodcami) považovať za stavbu neoprávnenú. Obidve vyššie citované rozhodnutia dovolacieho súdu vychádzajú z právneho názoru, že pre kvalifikáciu stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stojí na cudzom pozemku len sčasti. To platí nielen vtedy, ak nadzemná stavba do pozemku iného zasahuje časťou obvodového plášťa, ale aj vtedy, ak presah do cudzieho pozemku spôsobuje časť konštrukcie strechy. Rozsah tohto presahu pritom nie je významný. V takomto prípade môže súd rozhodnúť o odstránení časti stavby, ak to je technicky možné alebo zriadiť vecné bremeno v prospech stavebníka.

58. Keďže z hľadiska posúdenia stavby ako neoprávnenej postačuje, ak stavba zasahuje do cudzieho pozemku len z časti, treba v danej veci drevený prístrešok v tejto časti postavený právnym predchodcom žalovaného 1/ považovať za stavbu neoprávnenú (navyše išlo o drobnú stavbu dočasnú). V takomto prípade sa vlastník pozemku (žalobca) môže domáhať proti vlastníkovi neoprávnenej stavby (žalovanému 1/) ochrany práve žalobou na vyrovnanie vzťahov medzi nimi v zmysle § 135c ods. 1 OZ a požadovať odstránenie stavby. Keďže súd v tomto konaní nie je viazaný návrhom strany (§ 216 ods. 2 CSP), môže rozhodnúť aj o odstránení časti stavby, ak zistí, že len jej časť je zriadená na cudzom pozemku a ak jej odstránenie je technicky možné. V posudzovanej veci konajúce súdy mali preto správne vychádzať z právneho názoru, podľa ktorého drevený prístrešok postavený žalovaným 1/ je stavbou zriadenou na pozemku žalobcu neoprávnene (v časti strechy o výmere 1 m² presahujúcej do dvora žalobcu a jednou hranou sa opierajúcou o dom žalobcu) nakoľko právny titul, ktorý by im umožňoval zriadiť časť stavby na pozemku právnych predchodcov žalovaného 1/ nevyplýval a mali zisťovať, či odstránenie časti konštrukcie strechy zasahujúcej do pozemku žalobcu (nie) je technicky možné.

59. Dovolací súd konštatuje, že súdy z týchto právnych záverov nevychádzali, len uviedli, že nepovažovali za účelné odstrániť uvedené drobné stavby (zrejme ako celok). Súdy ani nezdôvodnili a ani vôbec na uvedené právne závery vyslovené vo vyššie uvedených rozhodnutiach NS SR nepoukázali, prípadne nezdôvodnili, prečo ich nie je možné na prejednávany prípad aplikovať. Najvyšší súd

Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu a rovnakou vadou postihnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa v častiach uvedených vo výrokovej časti trov tohto rozhodnutia vo vzťahu k žalovanému 1/ zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 CSP).

60. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

61. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.